

प्राचेतसस्येति दृत्रगीतोपसंहारे अयंसभगवान्देवः पितामहजनार्दनः सनत्कुमारोदवाययत्तदाख्यातवान्पुरेति श्रीकृष्णस्य प्रकरणप्रतिपाद्यत्वोक्त्या निर्विशेषब्रह्मावाप्तिद्वारत्वमुक्तं तत्प्रसक्तानुप्रसक्तत्वेन दृत्र
 वधं ज्वरोत्पत्तिचोक्ता पुनरपि तस्यैव मूर्तिमतः परमेश्वरस्य परमकारुणिकत्वं दर्शयितुं द्विषंतमपि भगवान्दंडपूर्वकमनुगृह्णातीति दक्षाख्यायिका मुखेनोक्तं तत्रैकैकमुक्तिकन्यायेन भक्तेष्वनुग्रहः सिध्यतीति भक्त्या भ
 जनमेजय उवाच प्राचेतसस्य दक्षस्य कथं वैवस्वतेतरे ॥ विनाशमगमद्ब्रह्म ह्यमेधः प्रजापतेः ॥ १ ॥ देव्यामन्युरुतं मत्वा क्रुद्धः सर्वात्मकः प्रभुः ॥ प्रसादात्त
 स्य दक्षेण सयज्ञः संधितः कथं ॥ एतद्वेदितुमिच्छेयंतन्मे ब्रूहि यथा तथं ॥ २ ॥ वैशंपायन उवाच पुरा हिमवतः पृष्ठे दक्षो वै यज्ञमाहरत् ॥ गंगाद्वारे शुभे देशे क्र
 षिसिद्धिनिषेविते ॥ ३ ॥ गंधर्वाप्सरसाकीर्णैर्नानाहुमलतावृते ॥ ऋषिसंघैः परित्तं दक्षं धर्मभृतां वरं ॥ ४ ॥ पृथिव्यामंतरिक्षे च ये च स्वर्लोकावासिनः ॥ सर्वे प्रा
 जलयो भूत्वा उपतस्थुः प्रजापतिं ॥ ५ ॥ देवदानवगंधर्वाः पिशाचो रगराक्षसाः ॥ हाहाहूहूहूश्च गंधर्वौ तुंबरुर्नारदस्तथा ॥ ६ ॥ विश्वावसुर्विश्वसेनो गंधर्वाप्सरस
 स्तथा ॥ आदित्यावसवोरुद्राः साध्याः सहमरुद्गणैः ॥ ७ ॥ इंद्रेण सहिताः सर्वे आगता यज्ञभागिनः ॥ ऊष्मपाः सोमपाश्चैव धूमपा आज्यपास्तथा ॥ ८ ॥ ऋषयः
 पितरश्चैव आगता ब्रह्मणा सह ॥ एते चान्ये च बहवो भूतग्रा माश्चतुर्विधाः ॥ ९ ॥ जरायुजां डुजाश्चैव सहसा स्वेदजोद्भिजैः ॥ आहूता मंत्रिताः सर्वे देवाश्च सहपत्नि
 भिः ॥ १० ॥ विराजंते विमानस्था दीप्यमाना इवाग्रयः ॥ तान्दृष्ट्वा मन्युना विशेदधीचिर्वाक्यमब्रवीत् ॥ ११ ॥ नायं यज्ञो न वा धर्मो यत्र रुद्रो न इज्यते ॥ वध
 बंधं प्रपन्नावै किन्नु कालस्य पर्ययः ॥ १२ ॥ किन्नु मोहान्न पश्यंति विनाशं पर्युपस्थितं ॥ उपस्थितं महाघोरं न बुध्यंति महाध्वरे ॥ १३ ॥ इत्युक्त्वा समहायोगी पश्यति
 ध्यानचक्षुषा ॥ स पश्यति महादेवं देवीं च वरदां शुभां ॥ १४ ॥ नारदं च महात्मानं तस्या देव्याः समीपतः ॥ संतोषं परमं लेभे इति निश्चित्य योगाविति ॥ १५ ॥ एकमं
 त्रास्तुते सर्वे ये नो निमंत्रितः ॥ तस्माद्देशादपक्रम्य दधीचिर्वाक्यमब्रवीत् ॥ १६ ॥ अपूज्य पूजनाच्चैव पूज्यानां चाप्यपूजनात् ॥ नृघातकसं पापं शश्वत्प्राप्नो
 ति मानवः ॥ १७ ॥ अनृतं नोक्तपूर्वं मे न च वक्ष्ये कदाचन ॥ देवतानां मृषीणां च मध्ये सत्यं ब्रवीम्यहं ॥ १८ ॥ आगतं पशुभर्तारं सृष्टारं जगतः पतिं ॥ अध्वरेत्यग्रभो
 क्तारं सर्वेषां पश्यत प्रभुं ॥ १९ ॥

गवत्तोषणार्थं नामा मष्टसहस्रं च वक्तुमयमध्याय आरभ्यते मोक्षार्थं भेषु पाठाच्चास्य स्तवस्य साक्षात्तत्त्वज्ञानहेतुतया शमदमादिवन्मोक्षोपयोगित्वं इतरेषां तु यज्ञादिवच्चित्तशुद्ध्युत्पादनद्वारा तद्धेतुत्वमिति अयमेव
 पदशः सम्यग्विभज्यते तत्र प्राचेतसस्य दक्षस्येत्यादिर्नाम्ना मष्टसहस्रेण स्तुतवान्दृष्टव्यमिति यथः तस्या तस्य परमेश्वरद्रोहिणा कृतं कर्म अनर्थावहं तदनुग्रहं मंतरेण दुश्चिक्त्स्यं चेति स एव प्रार्थय
 ति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥